

GLAS GORENJSKE

UREJA: UREDNIŠKI ODBOR / ODGOVORNİ UREDNIK SLAVKO BEZNİK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRAJN, SAVSKI BREG 2; TELEFON 475; TEKOČI RAČUN PRI NB KRAJN-OKOLICA ST. 624-2 T-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, ČETRTLETNA 100 DIN, MESEČNA 35 DIN / POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 8 DINARJEV

Maršal Tito je prišel osebno čestitati tržičkim čevljarijem

Največje priznanje delovnemu kolektivu „Triglava“ ob proslavi 50 letnice tovarne

- Tito prihaja! - Je že tu! - Take in podobne vzklik je bilo slišati v nedeljo dopoldne okoli pol dvanajst ure med tisočglavo množico pred tovarno čevljevje »Triglava« v Tržiču. Potem je začelo vse vprek izražati svoje navdušenje nad prihodom ljubljenega maršala, ki je v spremstvu člena zveznega Izvršnega sveta tov. Borisa Krajnerja in generalmajorja

Maršal Tito v spremstvu predsednika delavskoga sveta tov. Benedičiča in direktorja tov. Štucina ogleduje tovarno

Milana Žežija stopil na govor v daljšem govoru zgodovino težniški eder, ves okrašen s cvetjem in zelenjem. Ko se je vihar navdušenja pomiril, je Tito čestital delovnemu kolektivu k pomembnemu jubileju in mu željal v bodoče novih uspehov v prid delovnih ljudi. Dragi gost je nato prisostvoval umetniškemu programu, ki ga je izvedel ansambel Radia Ljubljana.

Maršal Tito si je z velikim zanimanjem ogledal vso tovarno. Delovni proces sta mu tolmačila direktor »Triglava« Ivan Štucin in predsednik delavskoga sveta Ivan Benedičič. Z ogledom tovarne je bil naš voditelj vidno zadovoljen. Ko je čez eno uro zapustil Tržič, mu je za odhodnico igrala godba, pozdravljal so ga pionirji, ki so mu prinesli šopek gorenjskih nageljnov, vsi drugi pa so mu zopet navdušeno vzklikali, srečni, da jih je počastil z obiskom in jim osebno čestital k jubileju.

Delovni kolektiv »Triglava« se je na proslavo 50 letnice tovarne skrbno pripravil. Že ves teden prej so bile v Tržiču različne športne in kulturne prireditve kot uvod v to pomembno praznovanje. Tekmovali so strelci, šahisti, keglijarji, lahkootleti in člani kulturno-umetniških skupin ter tako dokazali močno razvito kulturno in fizično dejavnost v tovarni.

V nedeljo dopoldne je bila okrog 10. ure na svečano okrašenem prostoru pred tovarno glavna jugljena slovesnost. Proslavi so prisostvovali člani vseh množičnih in političnih organizacij, predstavniki vseh poslovnih »Triglava« širok poslovničkih skupin ter predstavniki države in članstvo tovarni.

škega delovnega kolektiva. Z varna čevljev z vsemi stroji, ki jih potrebuje čevljarska industrija za izdelavo najrazličnejše obutve.

Gospodarska kriza leta 1929 je podjetje občutno prizadela. Najbolj prizadeto pa je bilo delavstvo, ki ga je lastnik podjetja še bolj izkorisčal kakor poprej. Zaradi tega je prišlo leta 1934 do štrajka, v katerem je zahtevalo delavstvo zvišanje mezdržev in uvedbo prostega slobodnega popoldneva. To je tudi doseglo.

Med okupacijo je dobršen del delavstva odšel v partizane, ostali pa so v tovarni sabotirali, tako da je padla prizvodnja na polovico predvajno zmogljivosti. O junaštvu delavcev iz »Triglava« priča spominska plošča pred vhodom v tovarno, na kateri je vklesano 34 imen nekdanjih članov tega kolektiva, padlih med osvobodilno vojno.

Ob osvoboditvi je sprejelo delavstvo odgovorno nalog: okupator je tovarno med umikom strahotno opustil, uničil del strojev in izropal skladšča surovin. Zavedni delavci pa so spravili tovarno že po dveh mesecih v pogon. V kratkem času so dosegli predvajno kvalitetno in kapaciteto in doobili zato zvezno in 7 krat republiško prehodno zastavo v trajno last, od vlate LRS in Glavnega odbora sindikata Slovenije pa 8 diplom in pohval. Razen tega je bilo posebej odlikovanih 29 članov kolektiva.

V novem gospodarskem sistemu se je »Triglava« kmalu znašel in uveljavil. V enem samem letu je dal na trgu 234 novih modelov kvalitetne obutve in tako znatno povečal asortiment.

Delovnemu kolektivu je čestital k pomembnemu jubileju tudi Tomo Brejc, ki je uvodoma poudaril, da so poleg partizanskih praznikov tudi proslave, kakršna je današnja, zelo pomembne, ker proslavljajo delo, od katerega je odvisen nadaljni razvoj socialistične demokracije. Ivan Novak-Očka je izročil kolektivu čestitke CK ZKS, Mavričij Borc čestitke Zveze sindikatov Slovenije, tovariš Boštjančič pa je čestital v imenu Okrajnega zbornika. Da bi imel čimveč dobička, je čevljarje sam zalagal z usnjem in jih tako spremnil v navadne mezdržne delavce. Kmalu nato je ustavil manufaktурno delavnicu ter si tako povečal dobiček in konkurenčno sposobnost. Delo mu je šlo lepo v klasje, tako da je že leta 1910 začel zidati tovarno. Opermil jo je s tedaj najmodernejšimi stroji. Finančne težave pred prvo svetovno vojno so Kozinov vzpon zavrl, zato pa ga je vojna s številnimi vojaškimi naročili zopet krepko postavila na noge. Po prvi svetovni vojni je tovarno zelo povečal: dogradil je štiri nadstropja. Dograjevanje ga je takoj stačalo, da je spet zašel v finančne težave, iz katerih se je skušal rešiti z denarnimi posojili pri bankah. To pa ga je dovedlo do bankopole. Opozoril je umrl zaradi obratne nesreče, nas je podružnica Državnega zavarovalnega zavoda v Kranju obvestila, da je izplačala pokojnikovi ženi Alojziji Velikonji, živeči v Begunjah.

Sledil je prihod maršala Tita, o čemer smo uvedoma poročali. Pri svečanosti je sodeloval poleg godbe na pihala tudi orkester »Svobode«. Še pozno v noči je trajalo prijetje razpoloženje. Kamorkoli si šel, si slišal govoriti o obisku maršala Tita, na kar bodo tržički čevljarji še dolgo, dolgo počivali.

Na šolah je ½ učiteljev, ki so dovršili pedagoški tečaj, ven-

Izplačana je prva zavarovalna premija naročniku našega lista

30. maja t. l. se je pri delu v Jesenški železarni smrtno ponesrečil Franc Velikonja, naročnik našega lista. Ker je imel do 15. maja t. l. redno poravnano naročnino in je umrl zaradi obratne nesreče, nas je podružnica Državnega zavarovalnega zavoda v Kranju obvestila, da je izplačala pokojnikovi ženi Alojziji Velikonji, živeči v Begunjah.

10.000 dinarjev

To je prva zavarovalna premija, ki jo je v kratkem času, odkar smo naše naročnike zavarovali, izplačala podružnica DOZ v Kranju.

Pohitite z vplačilom naročnine! Kdor še ni naročnik »Glaša Gorenjske« naj čimprej postane! Naš list v vsako gorenjsko hišo!

Nekaj misli s prve seje Okrajnega odbora SZDL v Radovljici

V podjetjih povzroča največ nejasnosti tarifna politika

Do volitev v zvezno in republiško ljudsko skupščino bo odbor SZDL radovljiskega okraja utrdil vaške in občinske organizacije

V četrtek, 2. julija, se je sestal na prvi seji novoizvoljeni odbor SZDL radovljiskega okraja. Za predsednika odbora je bil izvoljen tovarš Mirko Zlatnar, izvoljen pa je bil tudi 9-članski sekretariat in predsedniki komisij za telesno vzgojo in šport, za delo z ženami in za agitacijo in propagando.

V razpravi o nalogah okrajnega odbora in občinskih odborov SZDL so se odborniki dalj časa zadržali ob pripravah na volitev v zvezno in republiško skupščino, ki bodo moralni potruditi, da v poletnih mesecih delo v njihovih organizacijah ne bo za-

mrlo, hkrati pa bodo morali obiskati vasi, kjer je bila pri zadnjih volitvah občutna abstinenca: v Češnjico in Jereku v Bohinju, v Zasip in Podhom pri Bledu in v Otok v občini Črnivec, kjer od zadnjih volitev v ljudske odbore niso imeli nobenega sestanka.

Da se bodo organizacije utr-

dile, bodo morali paziti tudi na delo odbornikov in zaostriči njihovo osebno disciplino. Tudi okrajni odbor SZDL bo moral biti kot do sedaj pomagati občinskim odborom v Gorjah, Begunjah, Kropi in gornjesavski dolini, kjer se uveljavljajo razni klerikalni elementi.

Bolj kot doslej bodo morali občinski odbori SZDL pomagati tudi ljudskim odborom pri njihovem delu. Člani Socialistične zveze bodo morali aktivneje sodelovati pri oblikovanju komune, ki je za mnoge ljudske odbornike, in občinske ljudske odbore v celoti, še nejasen in nerazumljiv pojem. Prav zaradi tega, ker odborniki niso razumeli (ali pa niso hoteli razumeti) bistva delavskega in lokalnega upravljanja, se je često njihovo delo izročilo v nekaj nemogočega. Na drugi strani so k temu pri pomogla tudi nekatera gospodarska podjetja. Le-ta so se orientirala zgolj na borbo za rentabilnost, pri tem pa popoloma pozabila na mnoga važnejša vprašanja, na uveljavljanje novih, socialističnih odnosov v proizvodnji. Ker se zaradi takega stanja interes posameznega kolektiva nujno postavlja pred skupni interes logično v takih podjetjih tarifna politika predstavlja najvažnejši in najbolj pereč problem.

Kam lahko pripelje napačno pojmovanje našega novega gospodarskega sistema, kaže primer občinskega odbora v Mojstrani. Odborniki v tej občini sploh nisi seznanjeni, kako naj se uporablja presežek akumulacije. Zato so le-tega uporabili za kritje proračunskega izdatkov, kljub temu da je v občini precej nujnih komunalnih del.

Z okrajne konference SZDL

V nedeljo, 5. julija je bila v Kranju okrajna konferenca Socialistične zveze. Referat o nalogah, ki stoji pred organizacijo, je imel sekretar Okrajnega komiteja ZKS tovaris Franc Popit. V izčrpnom referatu se je tov. sekretar zadržal

Franc Popit

predvsem na gospodarskih problemih v okraju. Ko je govoril o stanju v kmetijstvu, je med drugim dejal:

»V zvezi s politiko, ki jo vodi SZDL na vasi, mislim, da bi bilo treba vzбудiti pri naših javnih delavcih večjo samozavest, namreč v tem smislu, da se SZDL prav tako bori za kmeta, kakor za delavca. Občutek imam, da naši aktivisti, kadar pridejo na vas, še vedno z neko ženiranostjo govore o tem, da socializem prinosa boljšo bodočnost našemu delovnemu kmetu. To je po mojem mnenju brez potrebe in skodljivo, ker je naša oblast s svojimi ukrepi in dejanji že mnogokrat dokazala, da dela v korist klerikalnega prebivalstva.«

V zelo živahnih razpravah so prisotni obravnavali vsa aktuala vprašanja. Konferenca je prišla do zelo zanimivih ugotovitev iz vsega okraja (Cerknje itd.). Tovarisi, ki so posegli v razpravo so razkrivavali ljudi, ki se skušajo danes prikazati kmečkemu ljudstvu kot zagovorniki njegovih interesov (davki itd.). Ko pa se malo bliže pogleda, kdo so pravzaprav ti ljudje, se vidi, da so to ljudje z zelo problematično preteklostjo, da so to oni, ki so še vedno — in so še danes proti ljudstvu in torej tudi proti kmettom.

Na konferenci je bil izvoljen 35 članski odbor, ki se je po zaključku konference takoj se stal in izvolil iz svoje sredje 12-članski sekretariat s predsednikom tov. Popitom na čelu.

Podrobnejše poročilo s konferenco bomo skupno z zaključki objavili v naslednjih številkah našega lista.

Monopol, ki ga je treba razbiti

Člani zborna preizvajalcev radovljškega okraja se seznanjajo z gospodarsko problematiko v okraju

Na eni svojih zadnjih sej je zbor proizvajalcev Okrajnega ljudskega odbora Radovljica sprejel sklep, da se v celični seznanji s problematiko gospodarskih podjetij v okraju. Da to doseže, bo zbor organiziral postopni ogled vseh podjetij. Že prihodnji teden si bodo člani zborna proizvajalcev ogledali podjetje »LIP« Bled z vsemi obrati.

Ta sklep zasluži vsekakor vso pohvalo, kajti le na ta način bo zbor proizvajalcev došel v delavskem upravljanju gospodarstva v okraju tisto mesto, ki mu gre.

Vsa začetek je sicer težak, posebno če gre za nov način sodelovanja v gospodarskem upravljanju. Vendar že lahko trdimo, da je zbor proizvajalcev radovljškega okraja premostil začetne težave, da ga čaka še veliko dela, da odpravi vse negativne pojave, ki so se pokazali v njegovem dosedanjem delu.

Predvsem je bil zbor proizvajalcev dосlej vse preveč formalna oblika sodelovanja delavcev pri upravljanju gospodarstva. Člani zborna niso poznali celotne gospodarske problematike v okraju, zaradi česar so predstavljali bolj zastopnike posameznih podjetij v zboru, kot pa pravega regulatorja gospodarskega razvoja v okraju.

Tudi številni kolektivi, so do sedaj napačno pojmovali delo zborna proizvajalcev. Imeli so ga za nekak posvetovalni organ. V mnogih kolektivih so bili mnenja, da zbor nima pravice razpravljati o problemih v posameznih podjetjih in so često postavljali zbor pred govorovo dejstvo. N. čudno torej, da se zaradi vsega tega člani zborna proizvajalcev niso zavedali svojih funkcij. Med njimi so se pojavila dokaj čudna mišljena o kompetencah zborna proizvajalcev. Tako so n. pr. nekateri trdili, da ne bi bilo potrebno seznaniti članov zborna s celotno gospodarsko problematiko, da zbor proizvajalcev nima pravice razpravljati o tem, kako naj posamezno podjetje uporabi svoja sredstva itd. V tem se jasno kaže težnja kolektivov, da samostojno razpolagajo z vsemi sredstvi, ne glede na to, kakšne koristi ima od tega skupnosti.

Mednarodna delovna brigada v Kranju

Kranjsko akademsko društvo je organiziralo v Kranju Ta-bor svobodnega dela. K sodelovanju je povabilo tudi svoje kolege iz Sarajeva in nekaterih inozemskih univerz. Nizozemci so že v Kranju in kopijojo temelje za nov Zdravstveni dom ob Golniški cesti. Dance in Nemci, ki so se prav tako prijavili, pa prireditelj še čaka.

Namen akcije ni samo fizično delo, temveč tudi medsebojno spoznavanje in tolmačenje naše socialistične stvarnosti inozemskim kolegom.

Brigada bo v Kranju tri tedne. Vse nedelje pa bodo izrabljala za izlete v Postojno, Bohinj in na Jezersko.

proizvajalcev so že od vsega začetka odborniki iz podjetij, ki so najmočneje zastopana v zboru, težili, da monopolizirajo organ in preko njega uveljavijo interesu svojega podjetja. Ko je zbor proizvajalcev razpravljal o povišanju povprečja plač, so odborniki iz kolektiva, ki je najmočneje zastopan v zboru, preprosto zgrozili ostalim članom zborna, da jih bodo preglašovali, če leti ne bodo podprli predloga, da se njihovemu kolektivu zvajo povprečne plače za 15 P. in

Zaradi takega — odvetniškega — pojmovanja zborna odstotkov.

1. avgust - praznik ljudske vstaje v Kranju

Na svoji zadnji seji je sprejel LOMO Kranj na predlog mestne občine ZB sklep, da se prvi avgust proglaši za občinski praznik.

Po vdoru okupatorja so moral najaktivnejši član KP in ostali zavedni proletarci, ki so bili zaradi ilegalnega dela kompromitirani, takoj v ilegalno, da so se izognili aretaciji.

V Kranju so bili že maju in junija prvi ilegalci, ki so po nalogu KP skupno s člani CK KPS organizirali I. kranjsko četo na desnem bregu Save, II. kranjska četa pa je delovala na področju levega brega Save, okolice Kokrice, Naklega, Senčurja in Tržiča. Za odhod v partizane je bil določen 25. julij, zbirališče II. kranjske čete pa je bila koča pod Storžičem. Četa pa ni dobila pravčasno orožja in je odšla še 31. julija 1941.

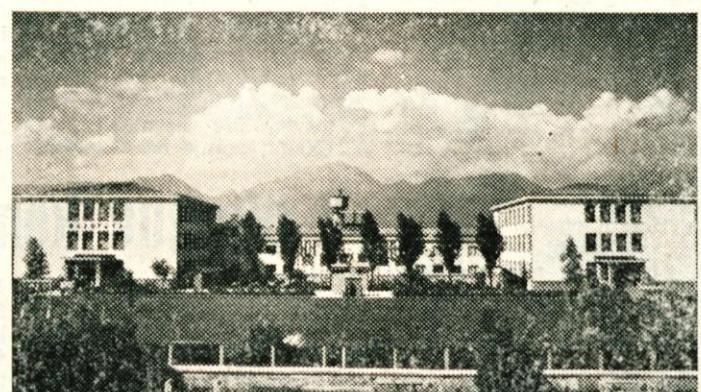
Prvi strelji na II. kranjsko četo so padli že 1. avgusta do poldne, ko sta partizane zasedovala dva gestapovca v civilnih obleki, od katerih je bil eden ubit, drugi pa ranjen. 4. avgusta so bili borci zaprisedeni, 65 jih je odšlo v Begunje osvoboditi zapornike, 20 pa jih je ostalo na Storžiču. Akcija v Begunjah je bila izdana. Četo pa nemci obkolili in več bor-

cev ujeli. 10 so jih potem na Bledu ubili, Mihorad Stošič pa je bil v Kranju obesjen. Tudi borce na Storžiču so bili izdani in obkoljeni; v boju jih je 8 padlo. Tisti, ki so se srečno redili, so se pridružili jesenški in jelovški četi ter sodelovali v bitkah v Dražgošah in Crngrobu.

Večina kranjskih borcev je že v prvem letu ljudskega upora v številnih borbah padla, partizansko gibanje pa se je kljub temu v Kranju nenehno krepilo. Novi in novi tovarisi so odhajali v partizane in tolkli sovražnika.

Proizvodnja cementa bi lahko novečali

Za gradbeno dejavnost so dala naša podjetja že milionske zneske. Gradbeno in predvsem stanovanjsko vprašanje bi torej že v dobrini meri rešilo, če ne bi primanjkovalo važnega gradbenega artikla-cementa. Gradnje novih blokov in stanovanjskih hiš si brez cementa ne moremo zamislit. Po cementu je veliko povprečje tudi v inozemstvu; cement je važna postavka naše trgovinske bilance, saj dobimo menjev devize, ki so nam nujno potrebne za nabavo strojev.

Pogled na osnovno šolo v Kranju, kjer bo od 31. julija do 10. avgusta Gorenjski sejem

Franc Štefe - Miško

ROJSTVO KOKRŠKEGA ODREDA

Uspehov v tem široko zamišljenem načrtu so se nadeljali zlasti zato, ker se je dr. Bedenk, in več njemu podobnih, skraj pri-družil osvobodilnemu gibanju, podpiral OF in zato živel v prepričanju, da mu ljudstvo zaupa. Vsi so seveda računali na komandne pozicije po vojni. Ker pa so kmalu ugotovili, da za to ni pogojev in iih tudi ne bo, so se odločili za prefinjeno in dobro prikrito borbo proti partizanom. Dr. Bedenk je poznal več partizanov, med njimi tudi Janeza Perka, enega najpopularnejših borcev, ki ga je pozimi med 1941. in 1942. letom, ko je bil ranjen, zdravil v Dupljah. Že v tem času je začel izvajati dobro premišljeni načrt. Potrebne so mu bile zvezne s partizani, zato je hotel čedljivo več stikov z njimi, vendar ne z vsemi. Hinavsko in licemersko je poudarjal svojo pripadnost OF in si skušal z demagoškim govorjenjem pridobiti naklonjenost partizanov. Ko pa je menil, da bi bila večina pripravljena stopiti za njim, je pričel počasi snemati krinko s svojega umazanega izdajalskega lica. Njegovo govorunstvo se je spremenilo v pesimistično tvaranje o silnih naporih, ki jih morajo prenašati borce, opozarjal je na brezigraden položaj, na stalno preganjanje itd. Vojne še ne bo konec in Nemec tudi še ne, je prepričeval borce, in zato predlagal, naj bi formirali novo vojaško enoto, ki bi navidez sodelovala z Nemci, v pravem trenutku pa udarila po njih. Ker je

Izdajalci so prejeli zasluženo kazeno

Iz Bedenkove moke ni bilo kruha, čeprav je bil sam trdno prepričan v to. Bataljon je bil o vsem točno obveščen. Razen od Perka je bataljon tudi po drugih zaupnih virih zvedel za to obsežno akcijo izdajalcev in Gestapa, katere cilj je bilo formiranje bele garde.

Udariti je bilo treba takoj in učinkovito. Bataljonski štab je zato skupno s štabom odreda izdelal načrt za likvidacijo teh izdajalcev velikega kova. Formirana je bila posebna patrulla. Pod vodstvom komandirja tretje čete, Pepela, je že 1. septembra odšla na delo.

3. septembra se je Bedenk zadnjič sestal s Perkom. Izdajalec je dobil zaslужeno plačilo. Perko je z odstranitvijo izdajalca Be-

Nekaj predpisov, ki bodo zanimali predvsem naše kmetovalce

Izšla je Uredba o prometu z stavbe in druge objekte, ki pridejo v zemljiški sklad, pa se določi odškodnina na podlagi ocenitve po prometni vrednosti.

Sedaj imajo glede določanja akontacije dohodnine kmetijskih gospodarstev za leto 1953 in o rokih plačevanja nove predpise. Akontacije dohodnine za leto 1953 se plačujejo na podlagi dohodnine, odmerjene za leto 1952. Posebej se določi akontacija za dobo januar-september in posebej za četrto tromešecje 1953. Vsakemu kmetijskemu gospodarstvu se določi akontacija v odstotkih — določenih za tisti okraj, mesto ali mestno občino s posebnimi pravicami — od dohodnine, odmerjene gospodarstvu za leto 1952. Ta odstotek določi republiški Izvršni svet. Zaradi gospodarske neenakosti posameznih občin bo lahko republiški Izvršni svet izjemoma poobla-

stil okrajne ljudske odbore, da v sporazumu z njim spremeni odstotek za posamezne občine. Akontacije za prvi dve tromešeci bo treba plačati do 15. julija 1953, razliko med akontacijo, odmerjeno za dobo januar-september 1953, in akontacijo za prvi dve tromešeci pa do 15. avgusta 1953. Akontacija za četrto tromešecje bo treba poravnati do 15. novembra 1953.

V kolikor akontacije ne bodo plačane v teh rokih, se izterja jo prisilno, zamudniku pa se zaračuna še stroški za izterjava. Ljudski odbori morajo sporočiti davčnim zavezancem, kakšen je odstotek akontacije na dohodnino, rok glede plačila, in kakšne so posledice, če akontacije ne plačajo pravčasno. S kakšnimi posebnimi obvestili pa davčnih obvezancev ni treba obvestiti.

Zraslo bo novo mesto

Jeseničani že vsa leta nimajo dobrega vodovoda, v odvodnem kanalu pa se stekajo tudi hudourniki, kar seveda ni prav. Zato je LOMO Jesenice posvetil v letošnjem investicijskem načrtu največjo pozornost prav gradnji kanalizacije. Na ta način bodo prišli prebivalci do urejenih naprav in se znečili slabe zapuščine preteklosti. Gradnja vodovoda je razdeljena na tri sektorje: Na Javornik, na Blejsko Dobravo in na Jesenicu. Za ta dela je LOMO investiral že visoke vse, tako da bo vodovod kmalu gotov. Prav tako je nujno potrebljeno urediti kanalizacijo, ker je na Jesenicah pravzaprav skoraj ni. Sedanje kanalizacijsko omrežje je zgrajeno nenačrtno. Nujno je torej bilo, da se je ljudski odbor odločil za ureditev kanalizacije. Hkrati z gradnjo novega omrežja bodo regulirali in uredili hudournike na Mirči.

Jeseničke ceste so v zelo slabem stanju zato bodo zvezno cesto od gasilskega doma v odvodnem kanalu pa se stekajo tudi hudourniki, kar seveda ni prav. Zato je LOMO Jesenice posvetil v letošnjem investicijskem načrtu največjo pozornost prav gradnji kanalizacije. Na ta način bodo prišli prebivalci do urejenih naprav in se znečili slabe zapuščine preteklosti. Gradnja vodovoda je razdeljena na tri sektorje: Na Javornik, na Blejsko Dobravo in na Jesenicu. Za ta dela je LOMO investiral že visoke vse, tako da bo vodovod kmalu gotov. Prav tako je nujno potrebljeno urediti kanalizacijo, ker je na Jesenicah pravzaprav skoraj ni. Sedanje kanalizacijsko omrežje je zgrajeno nenačrtno. Nujno je torej bilo, da se je ljudski odbor odločil za ureditev kanalizacije. Hkrati z gradnjo novega omrežja bodo regulirali in uredili hudournike na Mirči.

Jeseničke ceste so v zelo slabem stanju zato bodo zvezno cesto od gasilskega doma v odvodnem kanalu pa se stekajo tudi hudourniki, kar seveda ni prav. Zato je LOMO Jesenice posvetil v letošnjem investicijskem načrtu največjo pozornost prav gradnji kanalizacije. Na ta način bodo prišli prebivalci do urejenih naprav in se znečili slabe zapuščine preteklosti. Gradnja vodovoda je razdeljena na tri sektorje: Na Javornik, na Blejsko Dobravo in na Jesenicu. Za ta dela je LOMO investiral že visoke vse, tako da bo vodovod kmalu gotov. Prav tako je nujno potrebljeno urediti kanalizacijo, ker je na Jesenicah pravzaprav skoraj ni. Sedanje kanalizacijsko omrežje je zgrajeno nenačrtno. Nujno je torej bilo, da se je ljudski odbor odločil za ureditev kanalizacije. Hkrati z gradnjo novega omrežja bodo regulirali in uredili hudournike na Mirči.

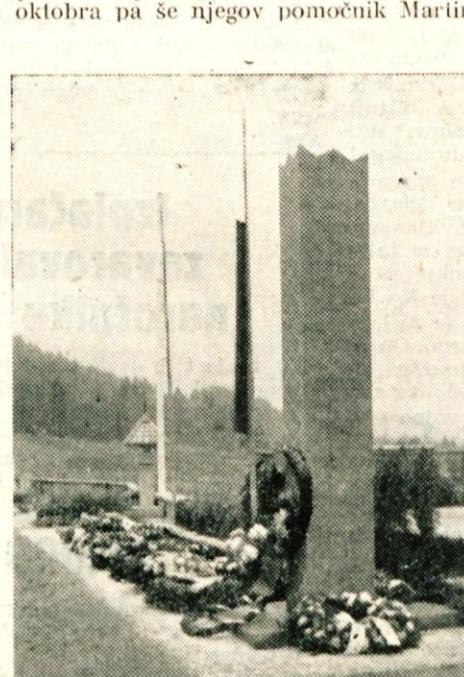
Poleg teh najvažnejših del pa ima ljudski odbor daljši perspektivni načrt, ki ga misli čimprej uresničiti. V gradnji je že novo pokopalische na Blejski Dobravi, Jeseničani pa bodo dobili novo pokopalische na Koroški Beli. Nasproti nove postaje, na prostoru, ki je dolj bombardiran, bodo zrasle nove uporabljive materialne ter ga izkoristili za svoje potrebe. Sedaj bi bila ta tovarna cementa v Mojstrani potrebna bolj kot kdajkoč. Tu je dovolj surovin za izdelavo kvalitetnega cementa, pa tudi dovolj delovne sile. Primerno bi bilo, da naš gospodarstveniki o zadevi razmisljijo in se odločijo za obnovitev te tovarne. Če ne bomo proizvodnje cementa povečali, skoraj ni mogoče pričakovati, da bi uspešno rešili naš stanovanjski problem. Kapitalna izgradnja si cer dobi cement, pač pa je privatna gradnja dejavnost prav zaradi pomanjkanja cementa težkočena. Za obnovitev tovarne v Mojstrani naj bi se zavzel radovljški okraj in vsi naši gospodarstveniki. Investirana sredstva bi se kaj hitro obrestovala.

Poleg teh najvažnejših del pa ima ljudski odbor daljši perspektivni načrt, ki ga misli čimprej uresničiti. V gradnji je že novo pokopalische na Blejski Dobravi, Jeseničani pa bodo dobili novo pokopalische na Koroški Beli. Nasproti nove postaje, na prostoru, ki je dolj bombardiran, bodo zrasle nove uporabljive materialne ter ga izkoristili za svoje potrebe. Sedaj bi bila ta tovarna cementa v Mojstrani potrebna bolj kot kdajkoč. Tu je dovolj surovin za izdelavo kvalitetnega cementa, pa tudi dovolj delovne sile. Primerno bi bilo, da naš gospodarstveniki o zadevi razmisljijo in se odločijo za obnovitev te tovarne. Če ne bomo proizvodnje cementa povečali, skoraj ni mogoče pričakovati, da bi uspešno rešili naš stanovanjski problem. Kapitalna izgradnja si cer dobi cement, pač pa je privatna gradnja dejavnost prav zaradi pomanjkanja cementa težkočena. Za obnovitev tovarne v Mojstrani naj bi se zavzel radovljški okraj in vsi naši gospodarstveniki. Investirana sredstva bi se kaj hitro obrestovala.

denka napravil junaska dejanje, storil je to, kar bi takrat storil vsak zaveden Slovenc, ki se je s puško v roki boril za svoj obstanek in za obstoj lastnega naroda. 6. oktobra je padel izdajalec Anton Umnik iz Senčurja, 7. oktobra pa se njegov pomočnik Martinka

iz Olševka. Moral bi pasti še izdajalec Brodar iz Hrastja, pa mu je uspelo izmučiti se in s svojim sinom, kasnejšim komandantom bele garde, zbežati v Kranj. Ker se tudi tu ni čutil varnega, je potem pobegnil v Avstrijo, kjer bo sedaj deli usodo z drugimi emigrantimi — belogardisti.

Uspeh je bil izreden. Nemeji so zavplili vse grlo, toda vrh reakcije je bil uničen in ljudstvo vsaj trenutno rešeno moril, do katerih bi nedvomno prišlo, če bi se načrt izdajalcem posrečil. Uspeh je bil tolikan večji, ko je bilo nekoliko kasneje po zaslugu VOS odprtiro in likvidirano jedro reakcije tudi v kamniškem okraju. Načrt teh izdajalcev se bistveno ni razlikoval od načrtov obeh prejšnjih skupin, le da so ti poizkusili srečo z zvijačo. Na določen kraj so hoteli zvabiti celotno vodstvo partizanskega gibanja s tega območja in jih potem zahrbitno pobiti, z enotami pa opraviti potem. Vendar se je stvar končala z zmago partizanov. Organi VOS so Nemcem izpred nosa, sredi belega dneva odpeljali njihove najzvestejše pomagače: Mejača iz Komende, Plemlja, Kvartica in Severja iz Domžal in jih tudi likvidirali. Zasluženo plačilo je dobil še član te umazane družine, Rado Hribar iz graščine Strmoli pri Cerkljah. Ta je postal najdlje prikrit, vendar ga je VOS le izsledila. Borcev je prišel v roke po izdajalskem povselovanju z generalom Brenerjem o novih načrtih za uničenje partizanov. Leta 1944 je tudi njega prisilil partizanski streli k molku. Sanje o beli gardi so tako ostale le sanje....

Spomenik padlim borcem v Podbrezjah

Otroški portret, izdelan v ateljejih »Fotolika« v Kranju

Špacet ★ Špacet ★ Špacet

Košarka na Gorenjskem

Spomladanski del košakarskega prvenstva zahodne C lige je za nami. Za letošnje republiško prvenstvo so vse ekipe razdeljene v tri skupine. V A skupini so najboljša republiška moštva, razen AŠK in Železničarja iz Ljubljane. V B skupini so moštva iz Slovenskega Primorja. C skupina je razdeljena v vzhodno, v kateri sodelujejo moštva iz Zasavja, in v zahodno, v kateri so ekipe TVD »Partizan« iz Domžala, Medvoda in Kranja. S tem je bila kvaliteta slovenske košarke nekako kategorizirana v dve skupini, kar se je po do sedanjih izkušnjah dobro obneslo. To potrjuje izenačenost ekip predvsem v zahodni ligi, kjer so skoraj pri vseh srečanjih odločali zmago koši, dosegli v zadnjih sekundah.

Sodelovanje treh ekip Partizana v zahodni skupini, t. j. gorenjski skupini, potrjuje da je dobila ta lepa športna igra trdne temelje tudi v okolišu Ljubljane. Le-tem bi se moral pridružiti vsaj še Tržič, Kamnik in Jesenice, kjer so nedvomno tudi dobrivi pogoji in zanimanje za košarko.

Letošnje prvenstvo je razdeljeno v spomladanski in jesenski del. V vsakem odigrajo ekipe po dve tekmi, da se povrča število tekem zaradi majhnega števila ekip. Po končnem tekmovanju se bodo prvakki B in C lige borili za vstop v republiško, t. j. A ligo.

Tabela pomladanskega dela:

Partizan Kranj	4	4	0	169 : 13s	8
Partizan Medvode	4	1	2	151 : 159	5
Partizan Domžale	4	1	3	151 : 174	5

Velik in zelo zadovoljiv uspeh tekmovanja je, da so se ekipe, vsaj v Kranju, pomnožile z novimi člani in kar je še razveseljiveje, da so vse tri ekipe vključile v svoj delokrog precej pionirjev, ki bodo v jesenskem delu verjetno že tekmovali med seboj. Na tekmah,

Fr. Holchaker.
Izjavni izprashani dentist
Kranj — ne sprejema
stranke od 20. julija do
8. avgusta 1953.

Jesenčani so gostovali tudi v Novi Gorici in z domaćimi štartisti odigrali prijateljski dvobojo. Zmagali so gostje z rezultatom 8 : 2.

Šahovski dvobojo med Kamnikom in Podgorjem se je končal z rezultatom 5½ : 1½ v korist Kamnika.

Kamnik je postal z 12 točkami v spomladanskem delu prvenstva zahodne skupine odbojkarski prvak. Ima tja je dobita 2 točki manj.

Na tradicionalnem športnem dnevu, ki ga priredi vsako leto gradbeno podjetje »Beton« v Celju, so predstavniki kamniškega kolektiva »Slovenienscete« osvojili prvo mesto.

„Glas Gorenjske“
v vsako hišo

GASILSKI KOTIČEK

Vse gasilske enote okraja Kranj obveščamo, da bo ob priliku 70 letnice PGD Tržič, 26. julija, 1. pionirski gasilski nastop v Tržiču.

Tako množičen nastop pionirjev-gasilcev je edinstven, zato vabimo vsa prostovojna gasilska in industrijska društva, da se nastopa udeleže v čimvečjem številu ter s tem posebna komisija OGZ bo v prihodnjih dneh obiskala vse desetine, preventila njihovo dejavnost ter ob tej priliki razdelila pionirske obleke.

Na pomoč!

V. d. sekretar: Predsednik: Makso Tvrđa Viktor Bizjak

50 let Gorenjskega planinstva

Gornjesavska planinska društva na Jesenicah, v Ratečah in Kranjski gori se na proslavo 50 letnice jeseniškega planinskega društva primerno pripravljajo. V okviru proslave, ki bodo v dnehu od 15. do 19. julija, bo tudi gostovanje ljubljanske opere s Försterjevim »Gorenjskim slavčkom«. Pri uprizoritvi bo gostoval 163 članski ansambel v isti zasedbi, kakor med gostovanjem v Celovcu. Direktorju ljubljanske Opere kakor tudi posameznim solistom gre priznanje, da so vabili odzvali!

»Gorenjski slavček« bo uprizorjen v sredo, dne 15. julija, na znamen letnem gledališču v Ukovi na Jesenicah. Če pomislimo, da so bile v Ljubljani vstopnice za vse predstavne že po tri tedne v naprej razprodane, ni torej nič čudnega, da je tudi na Jesenicah in daleč naokoli za gostovanje ljubljanske Opero izredno zanimala. Obisk bo zaradi ugodne vzeze z vlaki in nizkih cen omogočen slehernemu Gorenju.

»Gorenjskemu slavčku« bodo sledile akademije planinskih društev. Centralna proslava 50 letnice pa bo 19. julija na Vršiču. Tačkat bodo nastopile folklorne skupine, pevski zbori in godbe, zlasti zanimiv pa bo prikaz »gorenjske občet«. Na večer pred proslavo bodo zagoreli kresovi, temo pa bo preganjaj tudi bengalični ogenj. Na dan proslave, 19. julija, bodo fanfare raz Vršiča prve naznamele pričetek proslave. Da bodo gostje v čimvečjem številu prisvojili celotnemu programu, bodo na kraj slovesnosti vozili kamioni.

50 letnica obstoja gornjesavskega planinskega društva ne bo le praznik planincev in ljubiteljev naših gora, temveč praznik vseh Gorenjev. P. U.

Pa Gorenjskem

Iz Radovljice

Zaj Miestrin domom hitijo delavci z graditvijo novega modernega kina, v katerem bo sedežev. Staro kino dvorano bo poslej prevzel njen lastnik »Partizan« in jo preuredil v televadnicino. Baje bomo Radovljčani zaradi tega ostali dva meseca brez kino predstav, ker bo novi kino odprt še 1. oktobra.

Iz Komende

Splošna kmetijska zadružna letos s selektorjem čutila in razkuževala semensko žito. Kmetovalci kažejo tu tudi veliko zanimanje za pridelovanje semenskega krompirja. V Komendi in v sosednjih Vodiceh so letos zasadili 48 ha ornejem zemlje z semenskim kromprijem, ki obeta zelo bogat pridelek.

Iz Nove vasi

V Novi vasi pri Radovljici kaj pridno gradijo. Sezidani je pet novih ličnih stanovanj, ki so jih sezidali delavci »Elana« iz Begunj.

Iz Mošenj

Radovljški lovci so priredili v nedeljo v tukajšnjem kulturnem domu lovsko zabavo, na kateri so razstavili divjega prašiča, ki ga je dan poprej ustrelil na posestvu Černivec lovec Ovsenik. Prašič je bil težak 90 kg.

Iz Kamnika

Železničarski dom na Kisovcu, ki leži 1200 m visoko v Kamniških planinah, je preteklo soboto dobil električno razsvetljavo. Na strmem pobočju so delavci postavili 39 drogov; nekatere prav v živo skalo. Vod gre iz doline Črne ob znani žičnici, zato so dani vse pogojji, da potegnejo električno napeljavo še poldragti kilometri do novega planinskega doma, ki ga gradijo domžalski planinci na Veliki planini.

Tovarna usnja je začela graditi nove ložnice, zato so moral podreti nekdano gostilno Prusnik, nasproti mestne klavnice. Prehoda med novotriškim mostom in šutno poslej ne bo več, ker ga bo zapro novo tovarniško obzidje.

Skoraj vse kamniške trgovine so v teku letosnega leta prenovili in modernizirali. Pred nedavnim so dobile tudi nove napisne table. Zdaj bo renovirala svojo trgovsko poslovilnico tudi Kmetijska zadružna.

Leseni Šušev most čez Nevjlico pod Starim gradom bo končno zamenjal nov betonski most, za katerega bo mestna občina izplačala 10 milijonov dinarjev.

Iz Zapuž

Industrija sukna v Zapužah je letos močno povečala proizvodnjo, zlasti ko je popolnoma dogradila novo moderno predilnicino in jo opremila s stroji. Zaposlila je več novih delavk. Ko bo proizvodnja stekla tudi v spodnjih prostorih nove eno-nadstropne predilnice, se bo število delavcev spet povečalo.

Kranjska podružnica invalidskega podjetja Fotolik

je zato, da bi čimbolj ustregla željam svojih odjemalcev in si olajšala delo, pred nedavnim

odprla poslovalnico tudi na Titovem trgu štev. 19

Fotolik Kranj izdeluje vso portretno, pokrajinsko in reportažno fotografijo, reproducije vseh velikosti ter razvija in kopira posnetke fotografov amaterjev. Zlasti lepo uspejo podjetju portreti. Zato so poročne slike, izdelane pri Fotoliku v Kranju, vsakomur drag in lep spomin. Zelo ljubke so tudi fotografije otrok, ki jih po naročnikovi želji fotografirajo uslužbenici Fotolika tudi na domu. Če si tovarne ali organizatorji priredite na podeželju žele reportažnih fotografij, naj pokličejo fotografa Fotolika!

V primeru z drugimi fotografiskimi podjetji v Kranju so Fotolikovi izdelki precej cenejši, kljub kvalitetni izdelavi in odličnemu fotografiskemu materialu. Legitimacijske fotografije izdelata to podjetje po potrebi že v 48 urah. Šest fotografij (4 x 6 cm) stane samo 170 din. Za kvalitetno izdelavo fotografij je bila kranjska podružnica Fotolika že večkrat pohvaljena od centralne uprave pa tudi od posameznikov, lani pa je prejela na obrtni razstavi v Kranju pismeno pohvalo.

Vsi, ki se boste fotografirali v novi poslovalnici na Titovem trgu štev. 19, lahko tam dvignite fotografije. Isto velja za vsa druga naročila.

OBJAVE • SPOREDI • OGLASI

KINO

Letni kino »Partizan«, Kranj: 11. do 17. julija ameriški film »Hitrejši od zvoka«. Predstave ob 20.30 uri.

Kino »Storžič«, Kranj: 10. in 11. julija slovenski film »Svet na Kajžarju«. 10. julija predstavi ob 16. in 18. uri, 11. julija pa samo ob 16. uri. Do 12. julija ameriški film »Napolni čašo«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. ur. ut, ob nedeljah ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljni matiniji ob 8.30 ur. »Hitrejši od zvoka« in ob 10. ur. »Svet na Kajžarju«. 13. julija angleški film »Za Kylove ni prostore«. 14. in 15. julija ameriški film »Hitrejši od zvoka«.

Mestni kino Kamnik: do 14. julija francoski film »Ustreljen ob zori«; 15. do 19. julija ameriški film »Rebecca«.

Mestni kino Domžale: do 12. julija ameriški film »Rebecca«; 15. in 16. julija francoski film »Panika«; 17. do 19. julija italijanski barvni film »Bagdadsko roža«.

MALI OGLASI

Kupim v Kranju enodružinsko hišo z vrtom. Resne ponudbe pod »Tako plajlivo« poslati na upravo lista.

Snažilko dveh pisarn takoj rabimo. Delo v večernih urah. Ponudbe poslati pod »Vestna moč« na upravo lista.

Raznašalca za mesto Kranj rabimo takoj. Ponudbe na upravo »Glasu Gorenjske«.

Mestni odbor Zvezne borcev v Kranju poziva vse hranitelje otrok padlibor borcev, da priglasijo otroke, ki tmajo veselje do kakovšne obroči, oziroma tiste, ki imajo premajhno šolsko izobrazbo in bi želeli vstopiti v prizvajalni razred. Podrobnejše informacije dobite v pisarni ZB.

Sedež motorne kolesa sem izgubil 5. junija popoldne med Gorenjem vasjo in Škofjo Loko. Pošten najditelj naj ga odda postaji LM Škofja Loka.

Preklic! Podpisani: Ciril Bogataj, Marija Košir in Martja Bogataj, stanujoči na Češnjici pri Železničkih nad Škofjo Loko, obžalujemo in preklicujemo vse, kar smo 18. junija t. l. govorili o komisiji, ki je preglevala cesto Češnjica—Rudno.

Letni kino »Svoboda«, Jesenice: 11. do 14. julija ameriški parvni film »Veliki Caruzzo«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. ur. v nedeljo ob 16., 18. in 20. ur. V soboto zvečer dvojni program: »Svet na Kajžarju« in »Napolni čašo«. V nedeljo ob 10. ur. matinija istega filma (vstopnina 10 din.). 15. do 17. julija angleški film »Najsrečnejši dnevi«.

Kino Javornik-Koroška Bela: 10. do 12. julija jugoslovanski film »V viharju«. Predstave v petek ob 20. ur. v soboto ob 18. in 20. ur. v nedeljo ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljo dopolne matinije istega filma (vstopnina 10 din.).

Kino »Plavž«, Jesenice: 11. do 13. julija avstrijski film »Dvorni svetnik Geiger«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. ur. v nedeljo ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljo dopolne matinije istega filma (vstopnina 10 din.).

Kino »Plavž«, Jesenice: 11. do 13. julija avstrijski film »Dvorni svetnik Geiger«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. ur. v nedeljo ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljo dopolne matinije istega filma (vstopnina 10 din.).

Kino Javornik-Koroška Bela: 10. do 12. julija jugoslovanski film »V viharju«. Predstave v petek ob 20. ur. v soboto ob 18. in 20. ur. v nedeljo ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljo dopolne matinije istega filma (vstopnina 10 din.).

Kino Javornik-Koroška Bela: 10. do 12. julija jugoslovanski film »V viharju«. Predstave v petek ob 20. ur. v soboto ob 18. in 20. ur. v nedeljo ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljo dopolne matinije istega filma (vstopnina 10 din.).

Kino Javornik-Koroška Bela: 10. do 12. julija jugoslovanski film »V viharju«. Predstave v petek ob 20. ur. v soboto ob 18. in 20. ur. v nedeljo ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljo dopolne matinije istega filma (vstopnina 10 din.).

Kino Javornik-Koroška Bela: 10. do 12. julija jugoslovanski film »V viharju«. Predstave v petek ob 20. ur. v soboto ob 18. in 20. ur. v nedeljo ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljo dopolne matinije istega filma (vstopnina 10 din.).

Kino Javornik-Koroška Bela: 10. do 12. julija jugoslovanski film »V viharju«. Predstave v petek ob 20. ur. v soboto ob 18. in 20. ur. v nedeljo ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljo dopolne matinije istega filma (vstopnina 10 din.).

Kino Javornik-Koroška Bela: 10. do 12. julija jugoslovanski film »V viharju«. Predstave v petek ob 20. ur. v soboto ob 18. in 20. ur. v nedeljo ob 16., 18. in 20. ur. V nedeljo dopolne matinije istega filma (vstopnina 10 din.).

Kino Javornik-Koroška Bela: 10. do 1

Gnojenje travnikov se izplača

Rezultati poizkusov pedološkega odseka ljubljanske agronomiske fakultete v kranjskem okraju

V prejšnji številki smo objavili članek »Živinorejem po košnji«, danes pa priobčamo nasledke poizkusov pedološkega odseka ljubljanske agronomiske fakultete, ki jih v kranjskem okraju opravlja poljedelski odbor OZZ.

Za dvig živinoreje je nujno potrebna zadostna količina kvalitetne krme. Na travnikih, ki nam dajejo osnovno krmo — seno, je sedaj še zelo majhen donos. S smotrim in zadostnim gnojenjem pa bomo znatno dvignili hektarski donos tudi na travnikih. Zato je poljedelski odbor OZZ v Kranju pod vodstvom agronomiske fakultete letos spomladi začel s poizkušnim gnojenjem travnikov. Poizkušni travniki so v Naklem, Šenčurju, Cerknjah, Mošah, Smledniku itd. Vsak poizkušni travnik je bil razdeljen na 5 parcel v velikosti enega arha in takole pognojen:

I. parcela — brez gnojenja (kontrolna)

II. parcela — 200 kg/ha Nitromoncala in 500 kg/ha superfosfata

Pred gnojenjem so z vseh parcel vzeli zemljo in jo analizirali, da bi ugotovili, kakšne hranične snovi ima. Visaka parcela je bila posebej pokosenata, sene stehano in prav tako kot zemlja analizirana. Po povsod ne bomo dosegli enako dobrih rezultatov, ker vsaki zemlji ne prija vsako umetno gnojilo. Kakšno gnojilo bi zemlji ustrezalo, nam pove kemični analiza!

Hektarski donos na posameznih parcelah:

I. košnja

Parcela	I negno-jeno	II dušik-fosfor		III dušik-kalij		IV fosfor-kalij		V dušik-fosfor-kalij	
		donos	več sene	donos	več sene	donos	več sene	donos	več sene
1	2600	3500	900	2700	100	3300	700	4000	1400
2	2000	3300	1300	2600	600	2500	500	3100	1100
3	3700	4600	900	4900	1200	3800	100	5200	1500
4	4700	6300	1800	5400	700	4800	100	5800	1200
5	2550	3950	1400	3550	1000	3500	950	5050	2500
6	4000	6100	2200	4500	500	4100	100	4700	700
7	4600	5700	1100	5400	800	5450	850	6400	1800
8	3750	5000	1250	4950	1200	4650	900	5650	1900
9	2500	5900	3400	6300	4100	4800	1300	6900	4400
Povr	3377,7	4938,8	1561,1	4511,1	1133,3	4100	611,1	5211,1	1833

S tabele je razvidno, da je z dušikom in fosforjem gnojena parcela dala na ha na povprečno 1561,1 kg več sene kot negnojena. V odstotkih izraženo

146,51, ali 11.361 dinarjev dočka. Gnojenje z dušikom in kalijem je dalo na 1 ha 1133,1 kg več sene kot negnojena zemlja, t. j. 133,75 odstotkov

Kapar vedno bolj ogroža naše drevje

Severni del ljubljanskega okrajskega okraja je precej bogat na sadnem drevju, tako da primaša sadni pridelek sadjarjem lepe dohodek. Posebno je na sadju bogata bližnja občina Kamnika, Domžal in Moravč. Sadjarji pa so v zadnjih letih preveč zamarnili čiščenje in nego drevje, zato se je kapar, ta največji škodljivec in uničevalc sadnega drevja zelo razširil. Zadnjo zimo so res marsikje drevje očistili in škopili, toda zdaj, poleč, ko bi morali akcijo ponoviti, niso teme, da se kapar prav sedaj najbolj širi.

Posebno žalostno je stanje v Domžalah, kjer je pravo lego kaparja. Že pozimi je posebna

komisija za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiranje tega škodljiva zaznamovala vsa drevesa, ki jih je kapar že popolnoma uničil. Ta drevesa s suhim vejam bi morali poskrbiti, pa še zdaj stoje in pričajo o veliki nemarnosti njihovih lastnikov. Mar se ti ljudje ne zavedajo, v kakšno nevarnost spravljajo ves sadni okoliš? Kapar se tu bohotno širi in s tem ogroža vse predelite od Domžal do Moravč, Črnegra grba in Kamnika. Da zatrejo kaparja, bi se morala resno pobrigati tudi mestna občina v Domžalah in povzeti komisijo za zatiran

GLAS GORENJSKE

K STEV. 28.

Priloga za poduk in razvedrilo

11. VII. 1953

ZANIMIVOSTI **PO-SIRNEM-SVETU**

Naglo širjenje otroške paralize. Svetovna zdravstvena organizacija je objavila lansko statistiko širjenja paralize v ZDA in zaskrbljeno opozorila na nevarnost vse medicinske ustanove na svetu. V letu 1952 je bilo v ZDA 57.244 primerov otroške paralize, kar je dvakrat več kot leta 1951. V zapadni Evropi pa je bilo 32.000 bošnjakov, kar je prav tako dvakrat več kot predlanskim. Težko prizadele so Belgija, Danska, Nemčija in Nizozemska.

Dvoletni otrok je padel iz 13. nadstropja pa se ni bil. Dvoletni Harry Marchall iz New Yorka je sredi junija ponesreči padel skozi okno. Padeč je ublažila televizijska antena, ki se je pri 7. nadstropju ovinila okoli otroka in tako zmanjšala bitrost pada. otrok je padel na mehko, obdelano gredo, polno visokih rož. Zdravniki upajo, da bo mali Harry, kljub počeni lohanji, ostal pri življenu.

Francoski projektil. Francoski so začeli pred kratkim proizvajati prvi dirigirani projektil. Granata ima 1500 km dometa in je namenjena razbijanju in rušenju tankov in oklopnih vozil.

Katastrofa „Globemestra“. Na Japonskem je prisojil 18. junija do največje letalske katastrofe v zgodovini. Transportno letalo „Globemester 1-124“ s sedemčlansko posadko in 120 oficirji in vojaki ameriške armade, namenjenimi s korejske fronte domov na dopust, se je pri mestu Pašikava na Japonskem zrušilo in zgorelo. Nesreča ni nihče preživel. Letalo je vzletelo v dleževnem vremenu. Domnevajo, da so se pokvarili motorji. Nekaj minut po strmoglavljenju letala je nad krajem nesreče že krožil helikopter, vendar je pilot trajal, da je avion ves v ognju in da ni nihče več živ.

4.000 km plovbe pod vodo. Angleška podmornica „Andrew“ je v začetku junija dosegla svojevrsten rekord. Pod vodo je prevozila ves Atlantski ocean v dolžini 4.000 km. V petnajstih dneh se niti enkrat ni dvignila na površje. „Andrew“ je prvič spolvala leta 1940; dolga je 85 m, ima 1620 ton nosilnosti, njena posadka pa šteje 60 ljudi.

Nezvest policijski pes. V Virginiji (ZDA) so nekega policijskega psa na poseben način dresirali. Da bi preizkusili uspeh dresure, so policijski naročili dvema „najzaupljivejšima“ jetnikoma, naj „pobegneti“. Pes bi ju moral izslediti in jima preprečiti pobeg. Žival ima odličen voh in je begunca hitro našla. Za čudo pa je „ubežnikoma“, ki sta zares nobegnila, verno sledila.

20 km po rokah. 20 letni invalid Etien Marcherie je 21. junija ob 7. uri zjutraj odšel iz rodnega mesta Dijon v 20 km oddaljeno mesto Bezan, hoteč postaviti svojevrsten rekord. Namesto po nogah, je hodil po rokah. Noči je vorabil za počitek, podnevi pa je hodil.

Mladi invalid je pred 10 leti padel v cirkusu s trapezo in si zlomil gleženj, tako da mu je kasneje ostal negibljiv. Od tedaj se je stalno vadil v hoji po rokah. V tem se je tako izuril, da gre po rokah tako hitro, kakor vsak drugi po nogah, le da mora večkrat počivati.

Stroj za odkrivanje laži je dokazal tativno. V Zadnji Nemčiji je bil pred kratkim Ernest Schneider obdelzen tativno. Schneider je tativno zanimal in prostopovalno pristal, naj bi s strojem za odkrivanje laži ugotovili njegovo nedolžnost. Strokovnjaki so že večkrat z empiričnim postopkom ugotovili, da stroj za odkrivanje laži registrira pri tistih, ki lažejo, nekakšne psihične defekte. Ker jih je bilo opaziti tudi medtem, ko je Schneider govoril, je sodišče obtožencu odmerilo kaznen.

LOVCI NA ČAROVNICE

„Zgodba“ o treh Macih, ali moderna inkvizicija

raz. Danes je vpliven član desneg krila Republikanske stranke in pobornik McCarthyjeve politike.

Agenti velikih kompanij

Vsi trije Maci često uporabljajo besedilo »plačan agent«. S tem besedama poskušajo onesmogoviti vse svoje politične nasprotnike. Toda ne bi morda ta etiketa pristajala najbolj prav nim samim?

McCarthy — je po pisanku angleškega tiska — eksponent velikih kompanij srednjega Zahoda. V zadnjih štirih letih je dobil od teh kompanij več kot četrto milijona dolarjev »honorarja«. Nek ameriški list piše, da McCarthy dobiva od velikih trustov in kompanij vsak dan poldruži tisoč dollarjev (približno pet delavskih meseciščnih plač). Vneto ga podpira tudi katoliška cerkev s kardinalom Spellmanom na čelu.

Velik vpliv na vse tri Mace, posebno na Mc Arthurja, pa ima tudi Čang-Kaj-Šek oz. njegova članenčna hiša. Z ogromnimi manihanacijami in izkorisčanjem kitajskega ljudstva si je zbral tačno fantastično premoženje. V različne kompanije ZDA je že do danes vložil na stotine milijonov dolarjev. Od tod njegov velik vpliv na desno krilo Republikanske stranke, specialno na Mc Arthurja in njegovo družino.

riških ustanov v ZDA in v tujini, da so v službi »sovražne države« in jih poklicajo pred svojo komisijo. V zadnjem času se je skopal celo na bivšega predsednika ZDA Trumana. Tako kot ameriške državljane, obtožuje tudi tuje državnik. Prvaka angleških laburistov Attlyja je krstil za rdečega agenta, predsednika indijske vlade Nehruja za rdečega advokata itd.

McArthur je naš stari znanec s Koreje. Tudi on je republikanec. Zravn je njegov predlog, naj se vojna na Korejo konča s splošnim napadom na Kitajsko, zaradi česar ga je predsednik Truman odstavil s položaja komandanta v ZDA na Koreji. Ko je na zadnjih predsedniških volitvah kandidiral, je doživel hud po-

izdajal: Sovjetski zvezni skriveni atomski energije, je to hajko razbesnelo do skrajnih meja. Vse vprek se je — popolnoma neosnovano, seveda — otoževalo razne znanstvenike in javne delavce vohunstva. Otoženi so bili Eleonora Roosevelt, Charlie Chaplin, itd.

Popuščanje mednarodne napetosti vsekakor ne vpliva pozitivno na to hajko. Zato ni čudno, da prav McCarthy in McArthur odločno nastopajo proti sklenitvi premirja na Koreji. »Ves svet bo ploskal Sing Man Riju, ker je izpustil ujetnike«, je izjavil McCarthy. McArthur pa je mnenja, da je vsako premirje neumnost. »Ko reje, da treba zavzeti s silo«, je izjavil, »nato pa nadaljevati borbo, dokler ne spravimo na kolena tudi Kitajske.«

In komu klonitijo težnje treh Macov, da se mednarodni položaj spet zaostavi? Odgovor je lahko: tistem, ki jih pri delu podpira. Toda njim nasproti stoji ves napreden svet, ki je vsakakor močnejši. Vprašanje je le, kdaj bo senatorju iz Wisconsina in drugim demokratom Macoma odzvonilo.

McCarthy

Potrebna jim je vojna napetost

Da se je vpliv teh ljudi tako povečal, je predvsem kriva Sovjetska zveza in njeno razširjanje z orožjem. Vse večjo mednarodno napetost v preteklih letih (blokada Berlina, vojna v Koreji itd.) so McCarthy in njegovi ljudje izkoristili v svoje namene. Začeli so govoriti, kako pripravlja Rusi invazijo v Ameriko in kako jim bo ta vtor uspel po zaslugu bivšega Rooseveltove in Trumanove vlade, ki sta dopustili, da so se v najrazličnejših ameriških ustanovah vgnezdzili vohuni in agenti. Začela se je veselospašna hajka proti namišljenim agentom. Odkritje vohumov, ki so

O b Šumeči Savi, visoko na sončnih konglomeratnih terasah, leži prijetna vasica Okroglo. Vsi jo gotovo poznate pa znameniti, na videz neznaniti votljeni v gozdru »Dobrava«, kjer je prišlo med potemtanek nagnjeni od Udinega boršta proti Savi, le v nakeljski kotlini je ta podlaga trinajstimi partizani in številnimi Nemci. Tudi »Dom slepih« — graščina pokojnega prešernoslovca Toma Zupana — je gotovo vsakomur poznan, saj hodiš sem na oddih slepi ljudje, ki jim je tu res lepo in prijetno.

Čisto ob Savi, pod konglomeratnimi terasami, v senči koščatih borov, smrek, bukev in hrastov, se vije ozek potoček. Domačini ga imenujejo Mlinarjev studenec, saj teče po mlinarjevem svetu in naposlед goni mlin. Marsikdo ga pozna po kamnu, imenovanem »lehnjak« ali »apnenec maček«, vendar večjemu delu ljudi še ni znan, zato si ga čisto na kratko oglejmo.

Studenec izvira precej niže od Okroglega, izpod mogočnih konglomeratnih teras, in je višinsko oddaljen od Save le nekaj metrov. Pod nepropustnimi konglomeratnimi skladki se nahaja ponekod debela nepropustna plast zelenkasto ali rjavkasto sive miocenske sive. Prav zaradi te podlage pride voda lahko na površje. In res je tu skoraj povsod videti izvirke. Verjetno je voda zbrana pod zemljo v Udinem borštu. Od tam si je utrla pot pod zemljo skozi nakeljsko kotlinico, kjer je miocenska

podlaga precej globoko, in sicer pri gozdu »Dobrava« globlje kot pri Udinem borštu, in drugtega, kot močeradovega paglavca!« bo mogoče rekel kak domačin, ko bo bral te vrstice. Res je, da sta samo močeradov paglavac ali kaka mlada postri, ki so jo prinesli sem ribiči, edini večji živali tega studenca. Vendar je še nebroj drobnih živalic, ki jih preprosto oko komaj opazi. Nasel bom le nekaj najznačilnejših predstavnikov drobne linofovne struge. — Voda, ki teče pod zemljo po apnenčevih skladih, ima v sebi precej raztopljenega apnena. Ko pride pod Okroglo na površje, teče najprej skozi razne mahove, na katerih se apnenec useda. Ščasoma jih tako obda z vseh strani, da ostane od mahu le še oblika, vteteti pa je le apnenec. To je torej tisti znameniti lehnjak ali apnenec maček, katerega je bilo včasih ob Mlinarjevem studenec zelo veliko. Čeprav ga je sedaj malo manj, prav gotovo še ne bo kmalu izginil.

Poglejmo še malo najznačilnejšo floro in favno tega studenca. V topnih spomladanskih dneh zapazimo na vlažnih tleh najprej belovjetno planinsko mastnico, zanimivo mesojedo rastlino z mastnimi listi, s katerimi lovci majhne žuželke. Pozneje je pogost tudi ženikel in še mnogo drugih rastlin. Ozrimo se še v studenec.

Poleg drugih zanimivih alg opazimo na miocenski sivci pritrjeno črnozeleno algo kladoforo. Tudi živali je v tem polici.

Mlinarjev studenec na Okroglem

Izredne prirodne zanimivosti, ki bi jih bilo potrebno zaščititi

Demokrat in dva republikanca

Patt McCarran je »demokrat«. Vsaj včlanjen je v Demokratski stranki.

Ameriški delavci ga dobro poznavajo, saj se že dolga leta bori proti njihovim sindikatom. Prav tako se McCarran zavzem za odločno protičrnsko akcijo in podpiha raziskovalnico. Je odločno proti Organizaciji Združenih narodov in jo poskuša na vsem koralu minirati. Njegova »zasluga« je, da je odstopil bivši sekretar OZN Trygve Lee in da je napravil pravni svetnik Trygveja samomor. Pred dnevi je McCarran v senatu takoreko izsilil sprejem zakona, po katerem se vsak ameriški državljan, ki samostojno išče ali dobi službo v kateremkoli organu OZN, kaznuje s 5 leti zapora. 5 let zapora čaka po tem zakonu tudi tiste uslužbence, ki bi odbili pričevanje pred odborom za raziskovanje »protiameritske dejavnosti«.

McCarthy je sicer republikanc, vendar ni nič manj strasten »lovec na čarownice«. Ima glavno besedo v ameriškem senatu, kjer seveda vneto sekundira vsem McCarranom podvigo. V inozemstvu je zelo znan po specialnih vprašalnih polah, ki jih morajo izpolnjevati vsi tuji, ki ne pridejo v ZDA po državnih poslih. Med vprašanji, na katera mora odgovoriti predstopi na ameriška tla, je tudi vprašanje: »Ali pripadate Komunistični partiji ali kakki drugi organizaciji s sladčim programom in ali ste morda pristaš te ideologije?« Gorje tistem, ki bi na to vprašanje odgovoril ali napisal »da«. Tisti Amerike — te države »klasicne demokracije« — ne bo videl! McCarthyjevo tme je nerazdružljivo povezano s komisijo za raziskovanje »protiameritske dejavnosti«. Do sedaj je obtožil že na stotine uslužbencev vseh mogočih ame-

Kaj si želijo kranjske žene

Rezultati ankete, ki jo je razpisal mestni odbor AFŽ Kranj

Da bi dodobera spoznal življe, si želi 328 žena. Dalje bi se rani kranjski žena in pravilno de izpopolnile v reji malih žensk usmeril svoje delovanje, je vali, v pripravljanju toplih Mestni odbor AFŽ v Kranju gred, v uporabi umetnih gnojil razpisal anketo z 20 vprašanjimi, itd.

ki naj bi osvetila privatno življeno žena, njihovo izobraževanje, željo po izpopolnitvi znanja in izpopolnitvi podjetij, namenjenih gospodinjstvu. Razposlal je 700 anketalistov, prejel pa 502 odgovorov. Nad polovico so jih poslale žene z osnovnošolsko izobrazbo, ostale imajo večidel srednješolsko izobrazbo, akademsko pa le tri.

Anketka se je obnesla in bo lahko koristila tudi Zavodu za napredok gospodinjstva v Ljubljani, ki se resno bavi s problematiko vseh 430.000 gospodinjstev, kolikor jih je v Sloveniji.

Kranjske žene si žele vsaj enkrat mesečno gospodinjskih predavanj. Predvsem jih zanimata konzerviranje sadja in zelenjave, pravilno serviranje in pripravljanje misa, lepo vedenje in pravilno pranje perila. Na 74 anketalistih je izražena želja po kuhaškem tečaju, na 62 po šivalnem tečaju in na 53 po posebnem tečaju za vkuhanje zelenjave in narodov in sodobne problema sadja. Predavanj o vrtnarstvu

vo pa je, da žena ne zanimalo predavanja o umetnosti, šolstvu ipd.

Zdravstvena predavanja naj bi zajemala predvsem vprašanja osebne higiene, karavitev in rakastih obolenj, tuberkuloze, spolnih bolezni in spolne vzgoje, bolniške nege, nalezljivih bolezni ter zaščitnega cepljjenja. S tem, da bi bila zdravstvena predavanja po terenih, in to v večernih urah, se strinja 429 žena, žele si jih zlasti v zimskem času.

Ljudska univerza naj bi po mnemu kranjskih žena vnesla v svoj bodoči program več predavanj o vzgoji mladine in otrok, o telesni vzgoji, lepen vedenju ter več zdravstvenih, gospodarskih, političnih in znanstvenih predavanj. Le-ta naj bi ne bila preveč učena in polna tujik, temveč poljudna, nazorna, predvsem pa kratka in jedrnata ter dobro pripravljena. Razen že omenjene tematike naj bi se predavanje lotiti še vprašanju gradnjiv stavnovanj, zanimivosti žive in mrtve prirode, življenga drugih narodov in sodobne problema.

Zivljeno malčkov naj bi bogatili z ureditvijo lutkovnega gledališča v Kranju, z mladinskimi kino predstavami, z organiziranjem interesnih krožkov, in gledališčnih predstavami za otroke.

Kaj bero kranjske žene? V glavnem le dnevno časopisje, predvsem Slovenski poročevalci, dalje Glas Gorenjske, Delavsko emotnost, PIP, Našo ženo in Tovariša. Nekateri žene so izjavile, da ne bero nobenih revij v časopisov, ker nimajo časa.

Iz podatkov o branju leposlovnih knjig je videti, da kranjske žene res malo bero. Največ jih prebira knjige Prešernove družbe. Pač pa pridno zahajajo v kino, gledališče ter na različne akademije in razstave. Od žena, ki so odgovorile na anketo, jih je 254 včlanjenih v AFŽ, 215 v SZDL, 108 v ZSS, 148 v RKS, 61 v ZB, 22 v Svobodo, medtem ko jih je v drugih društvenih in organizacijah zelo malo.

Razpisovalce ankete bo želje žena upošteval in s pomočjo drugih družbenih organizacij na jesen in na zimo osnoval več izobraževalnih oziroma gospodinjskih tečajev po tovarnah in izven nje. Tečaje naj bi vodile gospodinske učiteljice, ki jih ima Kranj 4. Dve od njih sta zaposleni na osnovni šoli, zato jih bo skušal Mestni odbor AFŽ razbremeniti tega dela. — Da bo obisk v tečajih množičen, bodo začele žene že sedaj agitirati za vključitev.

Postani član Prešernove družbe

Svilena popoldanska obleka z globoko zalikano gubo na sprednjem delu krila in vratimi žepi

Zakletva hiša

Ariel Kassack:

Komaj so se odpeljali, je prišel skozi vrata Gardnerjeve hiše Bert King in se uapatil k Margini vili, kjer ni bilo več nobene luči.

— Postrežnice ni več, — zamrmra King in s svojim univerzalnim ključem odklene vhod. Previdno odpre vrata in se še previduje povzpne po stopnicah v prvo nadstropje. Izpod vrat Margini spalnice je prihajal tračec svetlobe. Bert negiben obstane. V sobi se je nekdo neskončno previdno premikal, odpiral in zapiral predale.

— Tat?

Bert sunkovito odpre vrata. Evica Gardner plane s krikom na noge.

— Dober večer — reče King. — Misli sem, da je šla Evica spati.

— Žival! Skoraj bi umrla od strahu, — odvrne dekle. — Jaz imam vsaj izgovor, ker sem Margini sestra, toda vi, vi ste čisto navaden vohun, vi Bert King!

Bert je ostromel.

— O, ti vražji hudiček, torej ste me spoznali! — vzklikne občudjujoče.

— Seveda! Nekoč sem poslušala neko vaše predavanje o kriminalistiki. Neznanško ste bili tedaj zanimivi. Prepričana sem bila, da ste najlepši človek na svetu. A kaj hočete: Sic transit gloria... No, nikar ne delajte tako resnega obrazu! Ne bom vas izdala!

Bert King jo odločno potegne k sebi in krepko poljubi na usta.

— Ej — zakriči Evica, ko pride do same. — Za danes dovolj. Misliva na pismata Edino bitje, komur lahko zaupam, ste vi.

Zakaj nam ni Marga povedala, kaj je bilo v pismih? Zakaj nas je vse spodila iz sobe? Zakaj jih ni več imela, ko je prišla k nam? Bert, jaz se bojim.

— Pojdiva, iščiva! — odgovori Bert in stisne dekletovo mrzle prstke.

Končno sta jih našla v Margini škatli za klobuke. Skrita so bila čisto na dnu med ovojem.

Nekoliko primitivna tehnika — zamenja King in izroči pisma Evici. Na desnem vogalu vsakega pisma, kamor običajno lepimo znamke, je bil z rdečim pastelom napisan datum. Bert jih je uredil: 28. 11., 25. 12., 1. 1.

Vsa tri pisma so bila naslovljena na gospodinjo Mary Cooper.

— To je Jackova edina sestra, — reče Evica. — Cudno pa je, da ni v naslovu naveden kraj.

— Meni se pa zdi čuden ta napis s pastelom, — odvrne Bert.

— Jack vedno piše z rdečim pastelom. To je njegova stará navada, — nenevje Evica.

— Pisava je torej njegova?

— Da, že od daleč bi jo spoznala. Toda kaj je v pismih? Bert potegne prvi list iz ovitka in prečita:

28. novembra

Draga sestrica,
vem, da ti dolgo nisem pisal. Toda ne moreš si mislit, koliko dela sem imel. Tudi danes ti ne morem pisati kaj več. Moja žena je bila bolna. Zdi se, da ni nič posebnega, vendar mi ujena bolezen ne da miru. Mislim, da niti zdravnik ni ugani, kaj je. Upajmo,

Otroka na sonce in svež zrak

Mnoge matere se boje izpostavljati otroke soncu in čistemu zraku, čeprav je to za otrokovo zdravje in razvoj nujno. Seveda pa ne smemo pretiravati in pustiti otroka ves dan na soncu; upoštevati moramo paže njegovo starost.

Novorojenčka nesemo že po nekaj dneh na zrak, ne smo pa še pustiti do njega sonca. Tri do štiri mesece star dojenček mora biti vsak dan 2 do 3 ure na svežem zraku. Najbolje vedno ob istem času: bolj zgodaj zjutraj in proti večeru, ko ni močnega sonca.

Enoletni otrok naj pri jutranjem sprehood spi, pri popolanskem pa naj v vozičku sedi in opazuje svet. Ko ima otrok leto in pol, naj bo po možnosti ves dan na prostem: na vrtu, dvorišču ali terasi. Ko doseže temperaturo 22 stop. C, privočimo otroku zračne kopeli, ki obstoje v tem, da otroka dvakrat dnevno slečemo in ga na nega pustimo najprej za 15 minut v senci in potem vsak dan za 5 ali 10 minut več; po 5 dneh pričemo s sončenjem, ki naj traja prvi dan 3 do 5 minut dopoldne in popoldne.

Dobro je, da otrok med sončenjem oblivalo z vodo, segreto na soncu; večletne otroke

pa že lahko kopamo v morju, rekelki ali v koritu.

Svež zrak in sonce krepita otrokom fizično odpornost, obenem pa pridobiva otrok med sončenjem vitamin D, ki je tako zelo potreben za njegov razvoj.

Nekaj nasvetov

za naše otroke

1. Kadar si namenjen mimo na novo pobaranih hiš, se oboroži z barvastimi svincniki ali kredami in ogrijem. Okrasil zidove z najrazličnejšimi umetninami, s svojimi imenom in imeni priateljev, za kar ti bodo hiša gospodarji iz srca hvaležni!

2. Ko dirja po ulicah, postoj pred vsako hišo, odprti hitro večna vrata in zatuli v večo, potem pusti vrata odprtih in naglo zdiraj dalje. Tako bo najbolj nazorno dokazal svojo olikanost.

3. Če bi te kdo zaradi »jušašča« nahrušil, mu zabrusi v obraz: »Kaj vas pa to briga!«

4. Po možnosti razbij čimveč šip in obcestnih žarnic!

5. Ko prideš domov, se počasi pred starši s svojimi hrabrimi dejanji in zahtevaji, da te za vse, kar si počenjal, pohvalijo in nagradijo.

Praktični nasveti

Kako se znebimo mravelj

Mravljje so sicer simpatične in delovne žuželke in nikomur ne pride na misel, da bi jih kje zunaj zatrli. Kadar se pa vgnezdijo v stanovanju, postanejo vsem stanovalcem, zlasti pa gospodini, skrajno zopri. Zasledi jih na mesu, na sladkorju, skratka povsed, kjer jim kaj diši. Da se boste mravelj resili, nastavite tam, kamor najraje zahajajo, plitve krožnike z lugom in sladkorjem ali sladkorno sipo, pomeseano z boračkoma. Z lugom in boračkoma se bodo mravljje zadržali. Odlično sredstvo je tudi med, ki ima pri zatiranju mravelj enako vlogo, kakor muholovci pri zatiranju muh. Ker mravljje ne prenašajo vona po petroleju in kafri, polijte vsa mesta, od koder žuželke prihajajo, s petrolejem, ali jih potrosite z zdrobljeno kafro.

*

Motna goveja juha

Večkrat se zgodč, da postane goveja juha med kuhanjem motna. Temu je krivo mlado meso in kosti. Tako juho zkuhamo z rižem ali širokimi rezanci. Če pa jo želimo zbitriti, jo ohladimo, in nato zmešajmo nekaj žlic hladne juhe s surovim beljakom in zlijmo vse skupaj v preostalo ohlapeno juho. Ko jo ponovno zavremo, jo precedimo skopi fino laneno krpo. Tako postopajmo tudi z motno juho iz telečih kosti ali svinjskih nog, ki je namenjena za aspik ali žolico.

*

UPORABA SODE BIKARBONE V GOSPODINJSTVU

Stara govedina se bo med kuho zmeħħala, če ji boš dodala doza za noževe konico jedilne sode.

Zelenjava, fižol, suh grah ipd. bo kmau kuhana, če boš dodala vodi nekoliko jedilne sode.

S pomočjo jedilne sode bosta špinaca in sveži grah obdržala pravtono barvo.

Če ohrovati ali sladko zelje pred kuho poparimo z vodo, v kateri je nekoliko jedilne sode, nas jed ne bo napihovana.

Čez nekaj minut krop odlijemo in nalijemo vruh zelenjava sveže, hladne vode.

Jedilna sode je odlično nadomestilo za kvass. Uporabljamo jo predvsem za pecivo. Bodimo pa pri uporabi zmerne, kajti če je je preveč, bo imelo pecivo okus po starih jajcih.

Za kratek čas

Otroška

Gozdni čuvaj: »Le pojdira, samo da mi ne odlomita nit e veje!«

Kratkohlačnika: »Tovartš, ne bova je ne, saj imava žago v vreči.«

da ni nič posebnega. Seveda ti bom o vsem še pisal. Piši kmau!

Iskreno te pozdravlja tvoj Jack.

— Ne razumem, — reče Evica. — Saj Marga ni bolna! Odkar je poročena, naravnost cveti! In potem, datum 28. november. Saj manjka dotlej še skoraj mesec dni. Bert, kako naj Jack ne...!

Evica nenadoma umolkne. Čez čas reče s hripcavim glasom:

— Bert, berite drugo pismo!

Drugo pismo, napisano z isto pisavo, je bilo bolj kratko.

25. decembra

Sestrica moja,

ne bi te rad vznemirjal, toda drugače ne gre. Pri nas je hudo. Moji ženi se je stanje zelo poslabšalo. Težko je bolna. Trudimo se, da storil vse, kar je mogoče.

V naglici — tvoj Jack.

— V naglici, — vonovi Evica, — v naglici, a datum 25. december. Kako naj Jack ve, da se bo Margi stanje poslabšalo, ko vendar ni bolna. In kar dva meseca naprej!

— Dobro bi bilo, da prečitava tretje pismo, — pripomni Bert. Preibera ga in izroči Evici, ne da bi kaj rekel. Ko jebral, so se Evici oči vedno bolj sirile. Začela se je tresti. V pismu je bilo napisano:

1. januarja.

Sestrica moja — umrla je. Danes je izdihnila. Moje žene ni več, kakor da bi je nikoli ne bilo. Njenih poslednjih trenutkov ... ne, ne morem ti jih popisati... Ne morem več pisati. Pridi k meni, če moreš!

Jack.

— Nikar sedaj, dragica, — je zamrmljal Bert in zgrabil Evico, ki so se ji udirala tla pod nogami.

— Toda kaj naj to pomeni? — zajoče deklica.

Bert položi pisma natanko tja, kjer jih je dobil, ugasne lučko in odpelje Evico iz sobe.